

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV. An, & quando lex vetus abrogata sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

ter omnia, quæ ad prohibitionem calumniam
& rapinæ pertinent. Octavo verò præcepto,
quod est de prohibitione falsi testimonii, ad-
ditur prohibitio falsi iudicii, secundum illud
Exodi 23. *Nec in iudicio plurimorum acquiesce-
sententia, ut à veritate devies; & prohibitio
mendacii, sicut ibi subditur, mendacium fugies;*
& prohibitio detractionis, secundum illud
Levit. 19. *Non eris criminator & susurro in popu-
lis.* Aliis autem documentis (puta præcepto
de non concupiscenda uxore alterius ad coe-
undum, & præcepto de non concupiscenda re
qualibet, vel qualicumque possessione alterius
ad possidendum illegitimè præter consentum
eius & voluntatem) nulla alia adiunguntur;
quia per ea universaliter omnis mala concu-
piscencia prohibetur. Hæc S. Thomas, quibus
differentiam præceptorum moralium veteris
legis luculenter exponit.

46. Quoad præcepta verò ceremoniæ, Gene-
brardus, sub finem Chronologiæ, ex Burgenſi
& aliis Doctoribus, asserit, ea in antiqua lege
usque ad numerum sexcentorum tredecim ascen-
dissè; ex quibus erant ducenta quadraginta o-
cto affirmativa, tot scilicet quot sunt in homine
membra & ossa, & trecenta sexaginta quinque
negativa, quot in anno dies numerari solent.
Omnia tamen ad quatuor genera revocari pos-
sunt. Alia enim erant de sacrificiis, quorum tria
erant genera in antiqua lege, nempe holocau-
stum, hostia pacifica, & hostia pro peccato, quo-
rum differentiam explicabimus in Tractatu de
virtutibus cardinalibus disp. 3. art. 1. ubi de re-
ligione agemus. Alia de Sacramentis, quæ varia
extiterunt in antiqua lege, tam pro laicis, quam
pro Sacerdotibus & ministris templi; ut Cir-
cumcisio, Agnus paschalis, consecratio Sacer-
dotum, usus panis propositionum, ablutio ma-
num & pedum, rasio pilorum, & similia, de
quibus ait S. Thomas hic quæst. 102. art. 7. Item
in veteri lege quadam erant præcepta ceremo-
nialia de rebus sacris, quæ ad divinum cultum
tanquam instrumenta & adminicula ordinaban-
tur, inter quas istæ erant præcipuæ; Tabernacu-
lum, Arca fœderis, continens duas legis tabulas,
virgam Aaronis, quæ fronderat, & urnam au-
ream cum manna; propitiatorium; quod erat
ad instar cuiusdam mensæ ex auro purissimo,
mensa panum propositionis; altare thymiamatis
seu incensæ, in quo incendebatur thus, & alia
aromata suavissimi odoris; altare holocausti, in
quo omnes victimæ offerebantur; & demum
varia vasorum genera, nempe acetabula, phia-
la, thuribula, cyathi, lebetes, hydræ, mortario-
la, lucerna, &c. de quibus accuratè disserunt Jo-
sephus lib. 3. antiquitatum, & Ribera lib. 3. de
Templo Salomonis. Denique in veteri lege ali-
qua erant præcepta ceremoniæ de aliquibus
observantiis legalibus, quibus ex decreto Dei
populus Judæorum discernebatur ab aliis Gen-
tibus, inter quæ præcipuæ erant, abstinentia à
suffocato, sanguine, pinguedine, carne suilla, ab
animalibus, quæ non haberent unguam divi-
sam, sed solidam & unitam, quæque etiam non
ruminarent; manducatio panum azymorum,
lactucarum agrestium, & aliorum id genus, quo-
rum significationem fuse ac eruditè explicat S.
Thomas quæst. 102. art. 6. Ejusdem generis hæc
erant: *Non coques hœdum in lacte matris suæ. Non
arabis in bove & asino. Veste quæ ex duobus textis est
non indueris. Non indueris vestimento, quod ex lana, li-*

*A noque contextum est. Qui tetigerit mortuum, immun-
dus erit usque ad vesperam.*

De præceptis judicialibus abundè disserit S. 47.
Thomas quæst. 104. & 105. ubi ea ad quatuor
capita revocat. Nam quædam præscribunt cer-
tum ordinem iustitiæ inter Principem & popu-
lum, quædam inter ipsos cives; quædam inter
populum & extraneos; quædam denique inter
domesticos ejusdem familiæ. Exempla passim
sunt in Scriptura: v.g. pro Principe dantur præ-
cepta quomodo creandus sit, quomodo se gere-
re debeat erga populum, & vicissim populus er-
gâ illum. Similiter pro populo & civibus inter
se dantur præcepta emptionis & venditionis, &
aliorum contractuum. Pro extraneis dantur
præcepta de susceptione advenarum & pere-
grinorum, & de modo belli gerendi contra ho-
stes. Denique pro domesticis leges sunt de viro
& uxore, de parentibus & liberis, de dominis &
servis, de consanguineis & affinis, an sint inter
eos inenda matrimonia, & cætera alia.

Differunt autem hæc præcepta à moralibus, 48.
quod moralia ad legem naturæ proximè perti-
neant; judicialia verò valde remote, cum tan-
tum sint determinationes eorum quæ generaliter
in jure naturali continentur: v.g. jure natu-
rali fures puniendi sunt, jure autem illo judicia-
li pœna mortis eis infligitur. A ceremonialibus
verò tripliciter differunt. Primò, quia ceremo-
nialia pertinebant ad cultum divinum, judicia-
lia ad iustitiam cum proximo servandam. Sec-
undò, quia ceremonialia per se primò instituta
erant ad Christum & mysteria Christianæ reli-
gionis significanda & figuranda, non autem ju-
dicialia. Ex quo sequitur tertium discrimen,
nempe quod ceremonialia omnia desierint, imò
& mortifera sunt; judicialia verò aliqua adhuc
remaneant, non quidem quatenus à veteri lege
sunt præscripta, sed solum quatenus sunt à Re-
gibus & Legislatoribus in utilitatem publicam
assumpta; alia verò mortua quidem sunt, non
tamen mortifera, cum absque peccato observa-
ri possint, ut ex dicendis articulo sequenti pa-
tebit.

ARTICULUS IV.

An, & quando lex vetus abrogata sit?

§ I.

Prima pars quæstionis resolvitur.

Dico primò, lex vetus de facto abrogata est, 49.
& desinit obligare.

Conclusio est certa de fide, & definita ab A-
postolis in Concilio Jerosolymitano super hac
quæstione habito, eamque passim docet Paulus
in suis epistolis, præsertim ad Rom. 6. versu 15.
ad Galat. 3. versu 19. ad Ephes. 2. versu 14. & ad
Coloss. 2. versu 16.

Confirmatur ex illo ad Hebræos 7. *Translatio* 50.
Sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat: Atqui
Sacerdotium veteris legis translatum est in Sa-
cerdotium novæ legis, ut tota epistola ad He-
bræos contendit Apostolus: Ergo & ipsa lex
translata est in novam, sicque tandem abrogata,
de facto desinit obligare.

Si autem quæras, cur abrogata fuerit? Re- 51.
spondeo primò, illà abrogatam esse propterea,
quod vetus testamentum imperfectum esset & imper-
fectum.

num. Unde Apostolus ad Hebræos 7. *Reprobatio* (inquit) *sit præcedentis mandati, propter infirmitatem & inutilitatem: nihil enim ad perfectum adduxit lex.* Secundo, quia grave jugum erat. Quam abrogationis rationem indicavit D. Petrus Act. 15. cum dixit: *Quid tentatis Deum, imponere jugum super cervices Discipulorum, quod nec Patres nostri, nec nos portare potuimus?* Tertio, quia continebat tantum figuras, quæ per Christum impletae sunt. Unde Bernardus homil. 1. super Missus est: *Prodeunte fractu, stros decidit, quia veritate apparente in carne, figura pertransiit.* Vel ut ait Hieronymus in cap. 4. ad Galatas: *Præquam Christus in toto orbe Evangelium coruscaret, habuerunt suum fulgorem præcepta legalia; postquam verius Evangelica gratia lumen effulsit, & sol iustitiae toti mundo se prodidit, stellarum lumen absconditum est, & earum radii caligaverunt.* Similia habet Theodoretus ad Philippenfes 3. ubi hæc scribit: *Supervacaneus est lychnus, si sol apparuerit, supervacaneus pedagogus is qui perfectam acceperunt sapientiam; inutile lac nutritis is qui solido cibo vescuntur. Paleæ fert frumentum, sed postquam collectum est frumentum, paleæ eicitur; ita lex Christum ostendit, postquam autem is apparuit, ea est deinceps supervacanea: Demum Christus (teste Apostolo ad Ephesios 2.) fecit utraq; unum, id est ex duobus populis, Ethnico & Judaico, fecit unum ovile, ac proinde debuit dissolvere medium parietem legis Mosaicæ, qui separabat unum populum ab alio, & ambos unâ eademque lege Evangelica concludere.*

52. Dices, legem Mosaicam in sacris Litteris prædicari in æternum duraturam: Baruch. 3. *Hic liber mandatorum Dei, & lex quæ est in æternum.*

Respondeo cum D. Thoma hic quaest. 103. art. 3. ad 1. legem veterem duobus modis dici posse æternam: primò quoad præcepta moralia, quæ partim in Decalogo, partim verò in aliis Scripturæ locis continentur; hæc enim semper vigent & vigeant, cum sint juris naturalis; secundò etiam quoad caeremonialia, quandoquidem licet hæc abrogata sint, quoad significationem, durant tamen adhuc & durabunt, quoad rem significatam, nempe Christum & religionem Christianam. Adde quod, lex vetus ejusq; præcepta, vocantur æterna, quia ad tempus valde longum fuere statuta, & sine certo termino in ipsa legis promulgatione definito: Statuta enim & præcepta, quæ ita feruntur, solent vocari perpetua, in communi usu loquendo; eodem sensu, quo leges omnes dicuntur esse perpetuæ.

S. II.

Alterâ difficultas expeditur, & quandonam lex vetus abrogata fuerit, breviter declaratur.

53. Dico secundo, legem Mosaicam non cessasse ante Christi mortem. Ita communiter docent Theologi, paucis exceptis, qui volunt legem Mosaicam cessasse ante mortem Christi in ipsa institutione Baptismi, per quam cessavit obligatio Circumcisionis, & consequenter totius legis Mosaicæ, cujus obligatio in illa fundabatur, & ab illa oriebatur, ut significat Paulus ad Galat. 3.

54. Probatur conclusio multipliciter: Primò quia lex Mosaica umbratilis erat & figurativa, subindeque non cessavit, donec ejus umbra &

A figura impleta fuerint. At illa non fuere impleta usque ad mortem & passionem Christi, & antequam Christus jam expiratorus diceret, *Consummatum est:* Ergo lex Mosaica non cessavit ante Christi mortem & passionem.

Secundò, Christus usque ad mortem legem servavit & servari præcepit; nam Matth. 8. leproso sanato præcepit ad Sacerdotem, ut secundum legem munus offerret quod Moyles mandaverat. Et Matth. 23. dixit: *Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisei; omnia ergo quæcunque dixerint vobis servate & facite.* Item pridie quam pateretur, cum Discipulis agnum paschalem immolavit: Ergo ante ejus mortem lex Mosaica non cessaverat, sed adhuc obligabat. Unde Lucæ 22. dicitur: *Venit dies azymorum; in qua necesse erat occidi Pascha, &c.* id est necessitate præcepti, quod Christus antequam moreretur, adimplere voluit.

Tertio, sicut translato sacerdotio, necesse est ut & legis translatio fiat, ut ait Apostolus ad Hebræos 7. ita manente sacerdotio legem manere necesse est: Sed sacerdotium legis Mosaicæ non fuit translatum usque ad passionem & mortem Christi; Apostolus enim ad Hebræos 9. affirmat prius tabernaculum habuisse statum, donec per Christi mortem propalaretur Sanctorum via: quamdiu autem tabernaculum illud Mosaicum habuit statum, habuit & sacerdotium: Ergo lex Mosaica ante Christi mortem & passionem non fuit abrogata.

Quartò, testamentum vetus, quod est idem atque lex, non cessavit nisi per novum: Sed hoc non cepit obligare nisi per mortem Christi, eò quòd testamentum non valeat, nisi incredatur mortis auctoritas, ut ait Paulus ad Hebræos 9. & probat Ulpianus l. 1. si de testamentis: Ergo testamentum non cessavit nisi usque ad mortem Christi.

Dices primò, Lucæ 16. dicitur: *Lex & Prophetæ usque ad Joannem.* Et Matth. 11. *Omnes Prophetæ & lex usque ad Joannem prophetaverunt:* Ergo lex vetus cessavit, quando Joannes Baptista prædicare cepit.

Sed nego consequentiam, sensus enim horum verborum est, quòd lex & Prophetæ, usque ad Joannem, prædixerint Christum esse venturum; ille autem jam venisse ostenderit. Vel quòd lex & Prophetæ, usque ad Joannem, promissiones temporales prædicaverint; exinde verò cepit evangelizari Regnum Dei, consistens in bonis spiritualibus: Hoc enim Christus dixit respondens Phariseis ipsum irridentibus, quòd nimium affectum erga divitias reprehenderet, earumque contemptum doceret; quasi in hoc dissentiret à lege & Prophetis promittentibus bona temporalia.

Dices secundo, Baptismus qui est primum novæ legis Sacramentum, fuit à Christo institutus ante mortem: Ergo præceptum Baptismi cepit obligare ante mortem Christi, subindeque præceptum Circumcisionis obligare desinit ante passionem Christi.

Respondeo, concessio Antecedente, negando consequentiam, quamvis enim Baptismus fuerit à Christo institutus ante mortem, non fuit tamen in præcepto nisi post passionem & resurrectionem Christi, ut docet D. Thomas 3. p. quaest. 66. art. 2. his verbis: *Necessitas utendi hoc Sacramentum indicata fuit homini post passionem & resurrectionem; tum quia in passione Christi terminata sunt figurata*

figuralia sacramenta, quibus succedit Baptismus, & alia sacramenta nova legum; tum etiam quia per Baptismum configuratur homo passioni & resurrectioni Christi, & in quantum moritur peccato, incipit novam iustitiam vitam; & ideo oportuit Christum prius pati & resurgere, quam hominibus indicaretur necessitas se configurandi morti & resurrectioni Christi. Unde licet instituto Baptismo, ante Christi mortem & resurrectionem, non fuerit circumcisio necessaria necessitate medi, cum ad delendum peccatum originale illa non esset unicum medium, sed ad hoc sufficeret Baptismus, erat tamen necessaria necessitate præcepti, nam ita erat legi antiquæ inserta, ut signum esset fidelium qui legem illam profitebantur, illoque proinde uti, dum lex illa perseveraret, necessarium fuit ex Dei præcepto.

60 Dico tertio, legem Moisaicam cessasse in ipsa Christi morte & resurrectione. Est contra Scotum, Gabrielem Suarezem, & alios, existimantes legalia non fuisse omnino & complete extincta, nisi in ipso die Pentecostes, in quo facta fuit solemnis promulgatio legis Evangelicæ. Est tamen D. Thomæ hic quæst. 10. 3. art. 2. ubi hæc scribit: *Mysterium redemptionis humani generis completum fuit in passione Christi, unde tunc Dominus dixit, Consummatum est, ut habetur Ioan. 19. & ideo tunc totaliter debuerunt cessare legalia, quasi iam veritate eorum consummata, in cuius signum in passione Christi, velum templi legitur esse scissum. Matth. 27. & ideo ante passionem Christi, Christo predicante & miracula faciente, currebant simul lex & Evangelium; quia iam mysterium Christi erat inchoatum, sed nondum consummatum; & propter hoc mandavit Christus Dominus ante passionem leproso, ut legales ceremonias observaret.*

61 Idem docent SS. Patres: Augustinus enim serm. 114. de tempore sic ait: *Velum templi scinditur, quia synagoga honore nudatur, observatio antiquæ dissolvitur.* Ambrosius lib. 10. in Lucam cap. 23. *Etiam velum templi scinditur, quo mysterium synagoga prophætiæ declaratur.* Cælius homil. 6. in Pascha, sub finem: *Velum templi scinditur. Velum ornamentum tabernaculi est. Coruscante igitur gratia, Ecclesia & discitur, synagoga destruitur.* Demum Leo Papa serm. 6. de passione, Caiphæ vestes proprias scindentem, quasi Christus blasphemasset, lepide irider, dicens, Pontificem legis mox interitur, per hanc vestim suam teissuram, ostendisse se mox sui sacerdotii honore spoliandum.

62 Confirmatur ex communi consensu Hieronymi & Augustini in Epistolis quas sibi mutuo de legalibus scripsere, quibus docent, post mortem & resurrectionem Christi, legales ceremonias mortuas fuisse, id est, vim obligandi amississe, quamvis Hieronymus existima verit, illas post mortem & resurrectionem Christi, nedum mortuas, sed etiam mortiferas fuisse, adeo ut quicumque eas servasset (seclusâ ignorantia aut errore invincibili) peccasset: Ergo immerito & sine sufficienti fundamento, Scotus & Suarez, ab illis dissentiant.

63 Potest insuper conclusio quatuor rationibus suaderi. Prima est: Cùm lex Moisaica umbratilis & figurativa fuerit, debuit adveniente veritate quam figurabant, cessare: Sed per Christi mortem & resurrectionem impleta fuerunt omnes figuræ antiquæ legis, ut Christus iam mortuus significavit, cum dixit, *Consummatum est*: Ergo in morte & resurrectione Christi lex Moisaica cessavit, & penitus fuit abrogata. Unde Leo Papa serm. 7. de passione: *Ve umbra cederent corpori, antiqua observantia novo excluditur sacramento; nō sū in*

Tomus III.

A hostiam transi, sanguine sanguis aufertur, & legem sefirmitas, dum manatur, implentur.

Secunda: Christus in cæna ultima novum condidit testamentum, quod morte deinde & resurrectione suâ confirmavit: Ergo vetus quasi senio iam confectum, accedente tunc novo, extinctum est. Consequentia patet, valor enim testamenti posterioris, revocat vim prioris, quod dicescumq; posterius conditur ad revocandum prius, ut patet in humanis: Atqui novum testamentum conditum est, ut prius revocaretur, ut farentur omnes, & docet Apostolus ad Hebræos 10. his verbis: *Aufert primum, ut sequens statuatur.* Et cap. 8. *Dicendo novum, veteris prius. Quod autem antiquatur & senescit, prope interitum est:* Ergo, &c.

65 Tertia ratio: Ad Romanos 7. ex eo quod sumus liberati à peccato, infert Paulus quod sumus pariter & à iugo legis exempti: Sed in morte & resurrectione Christi sumus à peccato liberati: Ergo & à lege veteri. Unde idem Apostolus ibidem ait, quod sicut mulier in morte viri liberata fit à lege matrimonii, ita synagoga in morte Christi, à legis obligatione liberata est.

66 Quarta ratio sumitur ex illo Apostoli ad Hebræos 7. *Translatio sacerdotio, necesse est, ut & legis translatio fiat:* Ergo cessante sacerdotio veteris legis, ipsam quoque legem veterem cessasse necesse est; quandoquidem iuxta Paulum & rei veritatem, erat connexio & concomitantia necessaria inter legem & sacerdotium: Atqui sacerdotium veteris legis, in ipsa Christi morte & resurrectione cessavit, tunc enim sacerdotium Aaronicum totaliter fuit evacuatum, & in sacerdotium Christi translatum, ut colligitur ex illo Apostoli ad Hebræos 9. *Christus assistens Pontifici futurorum honorum, per amplius & perfectius tabernaculum non mansuatum, id est non huius creationis, sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta, aeterna redemptione inventa:* Ergo lex vetus in ipsa Christi morte & resurrectione cessavit, & penitus abrogata est, etiam quoad præcepta moralia; nam quamvis hæc etiam nunc retineant vim obligandi, non tamen quatenus præcepta legis Moisaicæ sunt, sed quatenus sunt præcepta legis naturalis, quorum obligatio perpetua est.

67 Dixi autem, in ipsa Christi morte & resurrectione, tum quia cùm lex vetus non solum passionis & mortis Christi, sed etiam ejus resurrectionis figura & umbra extiterit, ante resurrectionem Christi nondum fuit perfecte completa, nec proinde totaliter extincta. Tum etiam, quia sacerdotium Aaron, quod erat proprium legis veteris, non debuit aboleri, donec sacerdotium Christi esset consummatum, & in perfectione atque indefectibilitate constitutum, quod non habuit usque ad ejus resurrectionem, in qua ipse Christus vitam immortalem & indefectibilem reassumpsit; unde tunc solum adimpleta fuit hæc prophetia Davidis: *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* Adde, quod obligatio Baptismi, qui est totius legis Evangelicæ fundamentum, cepit solum post resurrectionem Christi, cum ipsa die resurrectionis, Christus ejus præceptum proposuisset, dicendo Apostolis: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* Ergo tunc solum & non antea cessavit lex vetus.

68 Contra istam conclusionem objiciunt Adversarii: Lex Moisaica non prius desit, quam Evangelica cepit obligare cùm generatio ista, sit corruptio illius, juxta illud Apostoli ad Ephes.

D d d

2. Lea

2. Legem mandatorum decreti evacuans, id est legem Moysaica decretis Evangelicis excludens, ut exponunt Chrysostronus, Theophilactus, & Oecumenius ibidem; Atqui lex Evangelica non cepit obligare ante diem Pentecostes: Ergo ante illum diem lex Moysaica obligare non desit. Majorem ut certam supponunt. Minorem verò sic probant: Lex ante sui promulgationem non obligat, ut docet S. Thomas supra quæst. 90. art. 4. Sed lex Evangelica non fuit promulgata ante Pentecosten: Ergo ante diem Pentecostes obligare non cepit. Minor probatur, quia usque ad tempus Pentecostes Apostoli non propele- runt populo publice Evangelium; tam etiam quia quemadmodum lex verus non fuit promulgata, nisi quinquagesimo die à Pascha: Judæorum; ita non debuit lex nova promulgari, nisi post quinquaginta dies à Paschate sive resurrectione Christi; promulgationem enim legis Moysaica, figuram fuisse promulgationis legis Evangelicæ, supra art. 2. in fine ostentum est.

69. Huic argumento quod est præcipuum Adversariorum fundamentum, respondeo, concessa Majori, negando Minorem, & ad illius probationem dico, duplicem esse legis promulgationem; unam essentialem, & legi sufficientem, quæ fit quando princeps ut publica persona illam proponit & inquit suis subditis in curia existentibus; altera solemnem & accidentalem, atque ad tollendam subditorum ignorantiam ordinatam; quæ fit cum lex à præcone per singulas provincias, aut per omnes præcipuas civitates publicatur. Quamvis ergo lex Evangelica hoc secundo genere promulgationis, solum in die Pentecostes promulgata fuerit ab Apostolis ut Christi præconibus; ipso tamen die resurrectionis fuit à Christo proposta & inquitur Discipulis, his verbis: *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos, &c.* Unde à die resurrectionis cepit habere vim legis ex se obligantis, quamvis hæc promulgatio non sufficeret ad tollendam ignorantiam illius, nec proinde ad reddendum homines inexcusabiles ab ejus transgressione. Ex quo patet ad primam potentiam Minoris. Ad secundam verò similiter dico, legem Moysaica promulgatione sufficienti ad rationem legis fuisse promulgatam ab eo tempore quo Deus eam dedit Moysi in monte Sina; tunc enim locutus est Deus ut Princeps & Legislator, subindeque ex eo tempore præcepta illius legis lata à Deo vim legis habuerunt, adeo ut ipsius publicatio facta deinceps à Moyle toti populo, non habuerit vim promulgationis necessariæ ad essentiam legis, sed tantum declarationis, ne homines ignorantia ab ejus obligatione excusati possent. Quare licet publicatio illa veteris legis facta per Moysen, fuerit figura promulgationis legis Evangelicæ faciendæ per Apostolos in die Pentecostes, hinc tamen non fit, istam fuisse necessariam, ad rationem & essentiam legis Evangelicæ, sed tantum ad tollendam ignorantiam ipsius.

Ad solutionem alterius argumenti, quod contra nostram conclusionem fieri posset, Advertendum est, quod licet à passione & resurrectione Christi, usque ad Evangelii divulgationem, lex antiqua mortua fuerit, ita tamen nec obligaret, nec vim obligandi haberet, non tamen peritus erat inutilis, sicut & modo, sed quando perman- sit ejus bonitas, & non fuit mortifera, pueri Judæorum recipientes circumcisionem, à peccato originali justificabantur, illique qui bona fide

A legem illam observabant, salvabantur; divinam namque bonitatem decebat, ut quando suffi- cuit legem illam, non ante et ejus utilitatem, ut proderet illis, qui bona fide illum observabant; unde pro illis valebat dispensatio & permissio per legem data, repudiandi uxorem legitimam, & ducendi aliam, vel habendi plures simul.

ARTICULUS V.

Verum lex Moysaica statim atque cessavit obligare, fuerit mortifera?

70. Partem affirmantem tenuit olim D. Hierony- mus, ut constat ex Epistola ejus ad Augustinum, quæ inter Epistolas ipsius Augustini connumeratur undecima; distinxit enim solum duo tempora, unum ante passionem Christi in quo legalia non erant mortua, quasi non habentia vim obligatoriam, aut expiativam, pro suo modo; nec etiam mortifera, quia non peccabant ea observantes; alterum post passionem Christi, in quo non solum mortua (id est non habentia virtutem & obligationem) sed etiam mortifera fuerunt, ita scilicet quod peccarent mortaliter quicumque ea observarent. Oppositum docuit Augustinus epist. 9. & 19. ad Hieronymum, ubi distinxit tria tempora. Unum ante Christi passionem, in quo legalia neque erant mortifera, neque mortua. Aliud post tempus Evangelii divulgati, in quo legalia sunt mortua & mortifera. Tertium autem est tempus medium, scilicet à passione Christi, usque ad divulgationem Evangelii, in quo legalia quidem fuerunt mortua, quia neque vim aliquam habebant, neque aliquis ea observare tenebatur; non tamen fuerunt mortifera quia illi qui ex Judæis conversi erant ad Christum, poterant illa licite observare, dum modo non se ponerent in eis, quod ea reputarent necessaria ad salutem, quasi sine legalibus fides Christi justificare non posset. Augustinum secutus est D. Thomas hic quæst. 103. art. 4. ad 3. alii- que Theologi communiter, cum quibus

71. Dico, legem Moysaica non fuisse mortiferam statim atque cessare et ipsius obligatio, sed à quo tempore post illius abrogationem, fuisse licitum servare illius præcepta ceremonialia, quamvis non esset necessarium.

72. Probatur efficaciter, quia ipsemet Apostoli- surparant ceremonialia in locis, ubi jam lex Moysaica desierat obligare, facta jam sufficienti promulgatione legis Evangelicæ: ut patet ex Actuum 16. ubi Paulus Timotheum ex parte Gentilium circumcidit; & cap. 18. ubi more Nazaræorum rotondit caput in Cenchrus; & c. 21. ubi de consilio Jacobi Apostoli & seniorum, usus est legali purificatione cum Judæis, ut illos sibi conciliaret, & purificatus cum illis templum ingressus est. Demum cap. 19. ejusdem libri, in Concilio Apostolorum statutum fuit, ut Christiani abstinerent à sanguine, & à suffocato, quæ unærat ex ceremonialibus legalibus.

Respondet D. Hieronymus Epistola citata, 72. nunquam Apostolos post resurrectionem Christi legalia observasse secundum veterem, sed solum ex quadam pia simulatione, ne scilicet talizatio Judæorum conversionem impedit.

Verum à ceremonialibus illa tunc fuissent mortifera, ut sentit Hieronymus, non potuissent licite usque